

12. Melnyk, R. and Petrov, E. (2012), "The German experience and national peculiarities of formation and development of administrative law", *Lawyer of Ukraine*, no. 1–2(18–19), pp. 65-70.
13. Kolomoets, T. (2009), *Administratyvne pravo Ukrayiny: pidruchnyk* [Ukrainian Administrative Law : Textbook], Istyna, Kyiv, Ukraine.
14. Hubernska, N. (2015), *Administratyvni protsedury u sferi vyshchoi osvity : teoretyko-pravove doslidzhennia : monohrafiia* [Administrative procedures in higher education : theoretical and legal research : monograph], Panov, Kharkiv, Ukraine.
15. Mikolenko, O. (2011), "Local administrative procedural law in the system of legal knowledge and legal system of Ukraine", Thesis abstract for Doc. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07, Classical Private University, Zaporizhzhya, Ukraine.
16. Morozov, S. and Shkaraputa L. (2000), *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [The dictionary of foreign words], Naukova Dumka, Kyiv, Ukraine.
17. Kuzmenko, O. (2005), *Teoretychni zasady administratyvnoho protsesu : monohrafiya* [The theoretical basis of the administrative process : monograph], Atika, Kyiv, Ukraine.
18. Bartsyts, I. (2008), "Improvement of priority direction of administrative procedures", *Hosudarstvo i pravo*, no. 3, pp. 5-11.
19. Baytyn, M. and Yakovenko, O. (2000), "Theoretical questions of law procedure", *Journal Rossiyskoho prava*, vol. 8, pp. 47-51.
20. Tarasova, V. (1973), "Procedure form of social activity organs", *Sovetskoe hosudarstvo y pravo*, no. 11, pp. 112-115.
21. Shkolyk, A. (2007), *Porivnyalne administratyvne pravo : navch. posib.* [Comparative Administrative Law : Textbook], ZUKTS, Lviv, Ukraine.
22. Lahoda, O. (2007), "The administrative procedure : the theory and practice", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07, Irpen, Ukraine.
23. Tymoshchuk, V. (2003), *Administratyvna protsedura ta administratyvni posluhy. Zarubizhnyi dosvid i propozytsiyi dlya Ukrayiny* [Administrative procedures and administrative services. Foreign experience and proposals to Ukraine], Fact, Kyiv, Ukraine.

УДК 347.73: 351.71

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Ковальчук А. Ю., к.ю.н., професор

*Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом, вул. Фрометівська, 2, м. Київ, Україна
KovalchukAY@i.ua*

У статті розкрито окремі положення забезпечення фінансово-економічної безпеки в провідних державах світу, а саме розглянуто нормативно-правове забезпечення та теоретичні основи фінансово-економічної безпеки. Доведено, що основними складниками безпеки фінансово-економічної сфери є забезпечення сталого економічного й соціального розвитку, мирного

міжнародного співіснування, зростання добробуту населення, стійкості щодо впливу загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Ключові слова: національна безпека, фінансово-економічна безпека, стратегія національної безпеки, досвід, принципи, ризики.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ СТАНОВЛЕНИЯ СИСТЕМЫ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

Ковальчук А.Ю.

*Учебно-научный институт права имени князя Владимира Великого
Межрегиональной Академии управления персоналом, ул. Фрометовская, 2, г. Киев, Украина
KovalchukAY@i.ua*

В статье раскрыты отдельные положения обеспечения финансово-экономической безопасности в ведущих государствах мира, а именно рассмотрено нормативно-правовое обеспечение и теоретические основы финансово-экономической безопасности. Доказано, что основными составляющими безопасности финансово-экономической сферы являются обеспечение устойчивого экономического и социального развития, мирного международного сосуществования, рост благосостояния населения, устойчивости относительно влияния угроз внутреннего и внешнего характера.

Ключевые слова: национальная безопасность, финансово-экономическая безопасность, стратегия национальной безопасности, принципы, риски.

SOME ASPECTS OF THE FORMATION OF THE SYSTEM OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY IN FOREIGN COUNTRIES

Kovalchuk A. Yu.

*Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law
Interregional Academy of Personnel Management, Frometivska Str., 2, Kyiv, Ukraine
KovalchukAY@i.ua*

Historical, legal, and other aspects of the formation of the system of providing financial and economic security in the leading countries of the world are considered. A particular attention is paid to the regulatory support and theoretical foundations of financial and economic security. The positive experience of the USA is emphasized. It is noted that the experience in solving problems of providing national security gathered by the United States stimulated other countries in the world to develop and implement their own concepts and strategies of the national security, oriented towards a reliable protection of national and economic interests. Most of the strategies of the national security of countries are oriented to provide national and economic security through the conduct of radical economic reforms, close integration in global and European security systems, joining to economic and political unions and organizations. Their main purpose is sustainable economic and social development, peaceful international coexistence, growth in the welfare of the population, and resistance to the impact of internal and external threats.

Key words: national security, financial and economic security, national security strategy, experience, principles, risks.

Проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки в будь-якій країні пов'язана з формуванням її державності, осягненням і становленням національних економічних інтересів, формуванням національної гідності та свідомості суспільства. Під час становлення державотворення актуальним є врахування світового досвіду щодо розв'язання складних проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки України з перейняттям позитивних елементів та уникненням негативних, адаптацією міжнародного досвіду до умов України.

Забезпеченню фінансово-економічної безпеки держави присвячені праці В. Авер'янова, С. Алексєєва, О. Барановського, Л. Воронової, В. Волошина, О. Бойкевич, Е. Дмитренка, В. Домбровського, Л. Мартюшева, Л. Шевченко, О. Прокопенко, І. Комарницького, В. Соловійова, Н. Наконечної та інших учених. Однак проблему побудови системи, яка б адекватно й швидко реагувала на загрози фінансово-економічної безпеки, не розв'язано донині.

Метою статті є дослідження світового досвіду побудови системи забезпечення фінансово-економічної безпеки та його врахування під час розв'язання проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Вагомим є досвід розв'язання проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки, накопичений у Сполучених Штатах Америки. Саме в Америці було сформульовано перше визначення національної безпеки, авторство якого справедливо належить 26-му президенту США Теодору Рузвельту. Він вважав, що національна безпека – це сукупність умов, які надійно забезпечують національний суверенітет, захист стратегічних інтересів і повноцінний розвиток суспільства, здоров'я та життя громадян [1, с. 12].

Економічна криза 1923–1933 рр. вимагала розроблення та впровадження ефективних заходів щодо зміцнення економічної безпеки держави, сталості її економічної системи та соціалізації економічної політики. Вона знайшла вияв у «новому курсі» економічної політики, запропонованої президентом Франкліном Рузвельтом, і характеризувалася підтримкою грошово-фінансової й банківської систем, стимулюванням приватних інвестицій, стабілізацією цін, регулюванням інфляції та конкурентної боротьби. Ці заходи зміцнили економічну й соціальну безпеку держави, дали змогу проводити ефективну соціальну політику, адекватну тогочасним реаліям США. За рахунок створення умов забезпечення економічної безпеки особи та надання державних гарантій соціальної безпеки в країні вдалося досягти значних економічних результатів, упровадити в життя належні інституційні зміни й законодавчі ініціативи. У 1934 р. був створений Федеральний комітет з економічної безпеки, а в 1935 р. – Управління із соціального забезпечення (Social Security Board), яке далі перетворено на адміністрацію (Social Security Administration). У цьому ж році були прийняті закони з економічної безпеки особи (The Economic security Act of 1935) та соціального захисту населення (The Social Security Act of 1935).

Упродовж 1970–1990-х рр. економічний стан характеризується обставинами «нафтового шоку» й світової продовольчої та сировинної криз, а також кризами фінансових систем західних країн. У цей період були розроблені концепції міжнародної та національної безпеки в галузі забезпечення паливно-сировинними ресурсами й продовольством; відбулося становлення перших структурних елементів системи забезпечення окремих західних держав і світу загалом; переконливо утвердилась позиція щодо того, що досягнення економічної міцності держави є найважливішим фактором глобального лідерства, засобом найефективнішого забезпечення національних інтересів країни, зокрема й економічних.

Доктрина національної безпеки США в широкому розумінні передбачає наявність інтелектуального продукту з окремою сукупністю взаємозалежних ідей у галузі управління реальними та потенційними тенденціями для захисту постійних інтересів суспільства й держави. Така ідея доктрини національної безпеки Америки зумовлює її структурні складники, до яких належать насамперед фундаментальні (постійні) інтереси держави, які полягають у забезпеченні безпеки, процвітання й свободи американського народу; місія країни на конкретному етапі свого розвитку; конкретні цільові установки, що розробляються Адміністрацією Президента, державними структурами, організаціями, тобто всіма суб'єктами національної безпеки США.

Багаторічний процес пошуку ефективних шляхів щодо надійного захисту національних фінансових інтересів у США дав змогу створити ефективне й дієве нормативно-правове забезпечення фінансової безпеки. Фінансова безпека США як окрема та цілісна проблематика в цій країні не формулюється як у концептуальних і стратегічних документах, так і в законодавчих та нормативно-правових актах. Вона розглядається лише як невід'ємна й найважливіша зі структурних складових частин національної безпеки США в Стратегії національної безпеки та подається у вигляді окремих аспектів щодо її забезпечення в законах.

Національні інтереси США визначено Стратегією національної безпеки. У ній вони класифікуються за рівнем важливості для країни на три категорії: а) життєво важливі інтереси; б) важливі інтереси; в) гуманітарні та інші інтереси. Економічні інтереси містяться в складі першої категорії важливості національних інтересів США, забезпечення яких є

безумовним пріоритетом політики національної безпеки країни та для захисту яких американський уряд повинен робити все можливе навіть за рахунок одностороннього використання сили. До них належать економічний добробут суспільства та захист життєво важливих державних інфраструктур, зокрема енергетики, банків, фінансів, державних комунікацій тощо.

Загрози національним інтересам США в Стратегії національної безпеки подані у вигляді шести основних блоків. До економічних загроз національній безпеці належать такі: агресивні настрої окремих держав світу, що загрожують економічним інтересам США, регіональній стабільності та можливостям міжнародного доступу до ресурсів; держави-ізгої, не здатні забезпечити у своїх країнах ефективне управління, територіальну цілісність, безпеку й суспільну злагоду, породжуючи тим самим загрози регіональній, міжнародній і національній безпеці США в економічній сфері; неконтрольована міграція біженців і робочої сили, контрабанда людей, тероризм та кібертероризм, що загрожують елементам національної економічної інфраструктури Америки; протиправна розвідувальна діяльність закордонних спецслужб, військовий, технологічний, дипломатичний, комерційний та економічний шпіонаж; поширення епідемій у світі та небезпечних інфекційних хвороб, що здатні завдати значних соціальних, економічних і гуманітарних збитків національній безпеці, добробуту й згоді населення Америки.

Основні напрями державної політики національної безпеки США подаються в Стратегії національної безпеки за трьома основними напрямками: 1) формування безпечного міжнародного оточення Америки; 2) забезпечення адекватного реагування на загрози й кризи; 3) належна підготовленість американського суспільства до непередбачуваних тенденцій і явищ у майбутньому. Практично кожний напрям передбачає заходи з розв'язання проблем економічної безпеки. Так, необхідність формування безпечного міжнародного оточення в Америці зумовлюється не лише військовими, політичними, дипломатичними потребами, а й проблемами, пов'язаними з необхідністю розширення ринків збуту американської продукції, підтримкою належного рівня зайнятості в країні, міжнародною кооперацією та співпрацею, а також полегшенням доступу США до сировинних, паливно-енергетичних, людських та інших ресурсів для підтримки швидкого зростання її економіки в умовах об'єктивної обмеженості власних ресурсів. Загалом шляхи реалізації Стратегії національної безпеки США спрямовані на отримання економічних переваг, забезпечення її глобального лідерства в усіх сферах життєдіяльності людства за рахунок не суто економічних важелів. Набуття Америкою економічної могутності зумовлює порушення принципу забезпечення економічної безпеки через адекватність заходів, спрямованих на захист економічних інтересів, рівню реальних і потенційних загроз. Це викликає жорстку критику як усередині країни, так і за її межами. Так, професор економіки Дональд Лосман з Індустріального коледжу збройних сил при Університеті національної оборони вважає неприпустимим вживання силового тиску з боку збройних сил США в процесі забезпечення економічної безпеки Америки загалом та фінансової безпеки зокрема [2, с. 105].

Законодавче забезпечення фінансової безпеки США має високий рівень. Проблеми протидії економічному шпіонажу розглядаються в Законі про економічну безпеку 1996 р. (The Economic Security Act of 1996 [3]); підвищення ефективності національної освіти й науки – у Законі про освіту для економічної безпеки (The Education for Economic Security Act [4]); питання податкового регулювання, пріоритетів економічного розвитку, митного протекціонізму – у Законі про економічну безпеку та відтворення 2001 р. (The Economic Security & Recovery Act of 2001 [5]); питання ринку праці, боротьби з безробіттям, економічного захисту населення – у Законі про створення робочих місць та економічну безпеку 2002 р. (Job Creation and Economic Security Act of 2002 [6]) тощо.

Кадрове забезпечення фінансової безпеки США ґрунтується на основі використання ресурсів органів державного управління, діяльність яких спрямована на забезпечення національної

безпеки, та органів державної влади, до компетенції яких належать питання формування фінансової політики країни та аналітичні й консультативно-інформаційні функції.

Законодавчим забезпеченням прав, обов'язків, повноважень і відповідальності органів державного управління США з національної безпеки є 50-а частина Державного кодексу США (US Code) [7]. Цей підрозділ Державного кодексу США, зокрема, визначає питання, що стосуються функціонування Ради національної безпеки (ст. 1), загальні визначення питань національної безпеки (ст. 15), проблеми внутрішньодержавної безпеки, громадського порядку, суспільного спокою, захисту елементів критичної інфраструктури (ст. 23), збройних сил (ст. 28) тощо.

При Президентові США функціонує Національна економічна рада, діяльність якої лише частково присвячена питанням економічної безпеки, та Комісія США з національної безпеки (The United States Commission on National Security). Ці структури, відповідно до своїх обов'язків, готують низку документів з економічної й національної безпеки країни. Яскравим прикладом таких документів у сфері національної безпеки США є останній Звіт з американської безпеки в XXI столітті (New World Coming: American Security in the 21st Century [8]), підготовлений Комісією США з національної безпеки. Він складається з трьох основних частин, зміст яких визначається аналізом і дослідженнями глобальних світових змін, що безпосередньо впливають на безпеку Америки; загальними питаннями формування стратегії національної безпеки США в новому тисячолітті; пропозиціями щодо вдосконалення внутрішньої та зовнішньої державної політики національної безпеки США в новому столітті.

Досвід розв'язання проблем національної безпеки, що накопичений США, стимулює інші держави світу до розроблення та впровадження власних концепцій і стратегій національної безпеки, орієнтованих на надійний захист національних та економічних інтересів. Більшість стратегій національної безпеки держав орієнтовані на забезпечення національної й економічної безпеки через проведення радикальних економічних реформ, тісну інтеграцію у світові та європейські системи безпеки, приєднання до економічних і політичних союзів та організацій.

Прикладом вирішення проблеми колективної фінансової безпеки є Договір про Європейський Союз (далі – ЄС), яким встановлено економічний і валютний союзи країн-учасниць. Відповідно до нього Рада Міністрів ЄС визначає стратегічні напрями економічної політики окремих країн-учасниць та ЄС загалом, контролює розвиток економіки кожної держави ЄС. Проте керівники деяких країн ЄС говорять про виникнення кризових явищ у низці країн-учасниць унаслідок їх нерівномірного економічного розвитку, слабкості валют окремих держав, повільного реформування державного управління в урядових організаціях.

Досвід країн ЄС показує, що забезпечення фінансової безпеки здійснює вирішальний вплив на закріплення за державою чіткого місця в глобальному світі, яке відповідало б її геостратегічному значенню та потенціалу. Саме тому сьогодні адаптація досвіду країн ЄС щодо забезпечення фінансової безпеки має стати одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики України не лише з позиції досягнення стійкості та ефективності національної економіки, а й із позиції довгострокової стратегії національного розвитку.

У Європейському Союзі термін «фінансова безпека» належить до позиції об'єднання у світовій економічній системі. ЄС диктує важливість європейської інтеграції з метою досягнення високого рівня конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Окремо кожна країна – член ЄС має набагато меншу кількість економічних ресурсів, ніж інші розвинені країни та ті, що розвиваються. Ефект синергії, який досягається через взаємообмін ресурсами, визначає здатність Європейського Союзу забезпечувати високий рівень економічної безпеки й конкурентоспроможності. Кінцева мета забезпечення фінансової безпеки в ЄС – формування повністю інтегрованої Європи з однаковим рівнем життя в усіх країнах-учасницях [9, с. 2-3].

Більшість країн ЄС основним завданням політики безпеки в національних доктринах визначають зміцнення європейського простору стабільності шляхом розвитку європейської інтеграції та активної політики сусідства Європейського Союзу з країнами Східної Європи, Центральної Азії та Середземноморського регіону. Однак, на наше переконання, концепцію фінансової безпеки Європейського Співтовариства варто розглядати значною мірою в контексті фінансової безпеки кожної окремої держави, національних доктрин, програм і концепцій забезпечення національної безпеки.

Наприклад, у Німеччині окремого закону, присвяченого концепції фінансової безпеки, не існує. Державна політика фінансової безпеки на практиці реалізується переважно через закони, що регламентують найбільш важливі сфери ринкової діяльності та наділяють державу істотними контрольними функціями. Так, основні інтереси країни у сфері національної безпеки, у тому числі її фінансового складника, представлені у формі офіційної директиви міністерства оборони [10, с. 53].

Німеччина бачить забезпечення своєї економічної безпеки в підтримці економічного й соціального прогресу, у демократизації в Європі та в усьому світі, захисті від економічного шантажу, забезпеченні свободи торгівлі та доступу до сировинних ресурсів і ринків у межах справедливої світової економічної системи. У внутрішньоекономічному плані переслідується мета гарантувати здоровий господарський розвиток країни, матеріальне й соціальне благополуччя населення. У зовнішньоекономічному плані головний акцент, з огляду на експортну орієнтованість економіки, робиться на стабільності та вдосконаленні ринків збуту.

Основними методами забезпечення безпечного розвитку економіки в Німеччині є дії з підтримки цивілізованого характеру ринкових відносин, створення рівних умов конкуренції, недопущення монополізації в окремих галузях та підтримання стабільності національної валюти.

У Франції в широкому сенсі під фінансовою безпекою розуміється попередження й запобігання фінансовим загрозам шляхом подання нових схем, адаптації норм і структур міжнародної безпеки та створення мережі співпраці, зокрема й між державним і приватним секторами та між державами.

У Франції основним державним документом, у якому визначаються окремі положення забезпечення фінансової безпеки, є Закон про національну безпеку 1964 р. Поняття національної фінансової безпеки у Франції трактується як створення сприятливих внутрішніх і зовнішніх умов для підвищення національного добробуту та зміцнення економічного потенціалу країни.

Фінансова безпека в широкому сенсі забезпечується всією сукупністю інструментів господарського регулювання. Із цією метою у Франції в процесі вироблення та прийняття економічних рішень використовуються критерії, пов'язані зі зниженням уразливості господарської системи та збереженням економічного фундаменту самостійної зовнішньої політики. До таких критеріїв належать усунення серйозних диспропорцій у рівні економічного розвитку суб'єктів господарювання, недопущення надмірної зовнішньої залежності в найважливіших секторах економіки, зведення до мінімуму ризиків, пов'язаних із залежністю від зовнішнього світу [11, с. 67-69].

Політика в галузі забезпечення фінансової безпеки у Великобританії тісно пов'язується з оборонною політикою – обидві ґрунтуються на оцінках національних інтересів і реалізуються через їх захист. Під національними інтересами у сфері фінансів розуміються народногосподарські інтереси всього суспільства, які мають пріоритет щодо інших форм суспільних інтересів [12].

Загрози фінансовій безпеці поділяють на зовнішні та внутрішні, а також систематизовані за ступенем важливості та ймовірності настання, що дає змогу концентрувати зусилля з прогнозування й запобігання найбільш небезпечним із позиції національної економічної

безпеки ризикам. При цьому варто зазначити, що у сфері запобігання фінансовим загрозам уряд традиційно спирається на приватний бізнес, надаючи йому максимальну підтримку. Крім того, у країні існує розгалужена мережа інститутів, які забезпечують ефективну взаємодію парламенту, уряду та великого бізнесу під час вироблення й реалізації рішень, що стосуються забезпечення національної фінансової безпеки. До цієї мережі входять, зокрема, такі організації, як Конфедерація британської промисловості, Рада з торгівлі зі Східною Європою та низка спеціалізованих організацій, що представляють інтереси промисловців і підприємців.

В Іспанії концепція фінансової безпеки розглядається значною мірою в контексті фінансової безпеки всього Європейського Співтовариства. Водночас створена ефективна система забезпечення національних інтересів у фінансовій сфері. Її основу складають гнучка законодавчо-нормативна база; чітке розмежування компетенції міністерств, відомств та організацій у реалізації нормативних положень, що стосуються економічного розвитку; наявність на кожному етапі розвитку законодавчо затвердженої програми економічних пріоритетів, яка загалом повинна виключати можливість роздачі адресних привілеїв; наявність спеціальних державних служб контролю [11, с. 24-25].

У системі забезпечення економічного добробуту й сталого розвитку країни важливе місце посідають визначення пріоритетних галузей національної промисловості, що підпадають під захист протекціоністських заходів, регулювання процедури стимулювання інвестицій, валютний контроль, ретельно розроблене законодавство про акціонерні товариства [12, с. 27].

В Італії держава приділяє суттєву увагу зовнішньоекономічній експансії, яка здійснюється через економічну й технологічну прив'язку країни до її закордонних партнерів. При цьому найбільш перспективними серед них можна назвати країни Організації економічного співробітництва та розвитку, а також країни Африки, Азії, Латинської Америки, що розвиваються. Акцент робиться також на італійській присутності за кордоном через розвиток міжнародної промислової кооперації та, як і в Німеччині, на диверсифікації постачальників енергоносіїв [13, с. 42]. За відсутності офіційно сформульованої доктрини фінансової безпеки виконання міжнародних зобов'язань Італії, пов'язаних з участю в політичних чи економічних угрупованнях, є об'єктивним орієнтиром італійського уряду. Водночас держава в правових межах використовує всі доступні механізми захисту інтересів власних виробників на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Аналіз досвіду щодо забезпечення фінансової безпеки таких країн Західної Європи, як Нідерланди, Бельгія, Данія, Люксембург, Швейцарія, показує, що їх основною стратегічною метою щодо захисту національних фінансових інтересів є забезпечення сталого економічного зростання та модернізації економіки відповідно до умов конкурентної боротьби на світовому ринку [13, с. 24]. Ці країни не мають можливості істотно впливати на формування структури світової економіки, унаслідок чого змушені пристосовуватись до умов розвитку світової економіки, змінювати сформовані структури національних економік та пропорції їх розвитку. При цьому «малі країни» ЄС як стратегічні цілі визначають формування ефективної структури та спеціалізацію економіки.

Політика забезпечення фінансової безпеки Чехії, Польщі, Словаччини та країн Балтії базується на зближенні національних інтересів із загальноєвропейськими, а також на політичній, економічній та інституціональній трансформації відповідно до західноєвропейських стандартів. На початку 1990-х рр. ці країни обрали практично однакову модель забезпечення економічної безпеки, яка включала такі дії: оцінку геополітичної ситуації в регіоні; визначення вектора й стратегії розвитку; вибудовування та реалізацію моделі поведінки, у тому числі у сфері фінансів, згідно з домінуючими тенденціями регіонального та світового еволюційного процесу; співвіднесення базових кількісних і

якісних показників розвитку із загальносвітовими й регіональними стандартами; коригування курсу економічних реформ.

Головними загрозами фінансової безпеки цієї групи країн можна назвати економічну відсталість регіонів Центральної Європи від західноєвропейських країн, труднощі переходу до ринкової економіки, проблеми формування демократичних і ринкових інститутів, а в окремих країнах (наприклад, у Польщі) – обмеження імпорту стратегічно важливої сировини.

Даючи загальну характеристику поточного стану розвитку сектора фінансової безпеки в усіх розглянутих країнах, можемо окремо назвати відносно стабільні фінансові системи: Великобританія, Італія, Іспанія, Нідерланди, Німеччина, Франція. Ці країни переважно зосереджені на підвищенні ефективності економіки та водночас підтримують існуючий рівень особистої фінансової безпеки своїх громадян.

Аналіз підходів до фінансової безпеки держави в країнах Європейського Союзу переконливо свідчить про те, що рівень безпеки залежить від безлічі факторів. Так, на рівні держави головними оцінними показниками фінансової безпеки, що є вирішальними в моделюванні сучасних господарських перетворень, є показники валового національного продукту, валового внутрішнього продукту та національного доходу, у тому числі розраховані на одну особу. Отже, фінансово-економічна безпека будь-якої держави, на нашу думку, має бути представлена як цілісна, єдина та чітко зорієнтована система. Такий підхід дасть змогу сформувати й побудувати систему фінансово-економічної безпеки держави, сприяти забезпеченню економічної незалежності держави та протистояти існуючим і можливим загрозам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куценко В. Освіта як чинник стабільності і національної безпеки України / В. Куценко, В. Удовиченко, І. Опалєва // Економіка України. – 1998. – № 1. – С. 12–21.
2. США : государство-человек-экономика (региональные аспекты) / под ред. Л. Лебедевой. – М. : Анкил, 2001. – 224 с.
3. Economic Security Act of 1996. – Washington, 1996. – 5 p.
4. The education of Economic Security Act. – Washington, 1999. – 25 p.
5. The Economic Security & Recovery Act of 2001. – Washington, 2001. – 10 p.
6. Job Creation & Economic Security Act. – Washington, 2002. – 21 p.
7. U.S. Code. – Washington, 2002. – 8077 p.
8. New World Coming : American Security in the 21st Century. Seeking a National Strategy / The United States Commission of National Security. – Washington, 2001. – 139 p.
9. Осеpek А. Economic Security and the European Dream [Electronic resource] / А. Осеpek. – Access mode : <http://www.anselm.edu/Documents/NHIOP/Global%20Topics/2010/Osepekpaper.pdf>.
10. White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bmvg.de>.
11. Прилепский А. Формирование механизма обеспечения экономической безопасности в народнохозяйственном комплексе : дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / А. Прилепский ; Высшая школа приватизации и предпринимательства. – М., 1999. – 222 с.
12. A Strong Britain in an Age of Uncertainty : The National Security Strategy [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.official-documents.gov.uk>.

13. Плисецкий Д. Экономическая безопасность России в современном мире : валютно-финансовый аспект : дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.14 / Д. Плисецкий ; Институт Европы РАН. – М., 2004. – 204 с.

REFERENCES

1. Kutsenko, V., Udovychenko, V. and Opalieva, I. (1998), "Education as a factor of stability and national security of Ukraine", *Ekonomika Ukrayiny*, no. 1, pp. 12–21.
2. Lebedeva, L.F. (2001), *SShA : hosudarstvo-chelovek-ekonomika (rehionalnyie aspekty)* [USA : state-human-economy (regional aspects)], Ankil, Moscow, Russia.
3. Economic Security Act of 1996, Washington, 1996, 5 p.
4. The education of Economic Security Act, Washington, 1999, 25 p.
5. The Economic Security & Recovery Act of 2001, Washington, 2001, 10 p.
6. Job Creation & Economic Security Act, Washington, 2002, 21 p.
7. U.S. Code, Washington, 2002, 8077 p.
8. New World Coming : American Security in the 21st Century. Seeking a National Strategy, The United States Commission of National Security, Washington, 2001, 139 p.
9. Osepek, A. "Economic Security and the European Dream", available at : <http://www.anselm.edu/Documents/NHIOP/Global%20Topics/2010/Osepekpaper.pdf>.
10. "White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr", available at : <http://www.bmvg.de>.
11. Prilepskiy, A.I. (1999), "Formation of the mechanism for ensuring economic security in the national economic complex", Thesis abstract for Cand. Sc. (Economy), 08.00.05, Higher School of Privatization and Entrepreneurship, Moscow, Russia.
12. "A Strong Britain in an Age of Uncertainty : The National Security Strategy", available at : <http://www.official-documents.gov.uk>.
13. Plisetskiy, D.E. (2004), "The economic security of Russia in the modern world : the monetary and financial aspect", Thesis abstract for Cand. Sc. (Economy), 08.00.14, Russian Academy of Sciences Institute of Europe, Moscow, Russia.

УДК 340.134: 339.372.843: 34.05 (477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Костенко О.М., аспірант

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
просп. Гагаріна 26, м. Дніпро, Україна
jurist24.7@gmail.com*

Відсутність законодавчого визначення поняття «суб'єкти публічних закупівель» та цілісної, системної класифікації суб'єктів публічних закупівель зумовлює необхідність наукового визначення поняття й системи суб'єктного складу публічних закупівель.